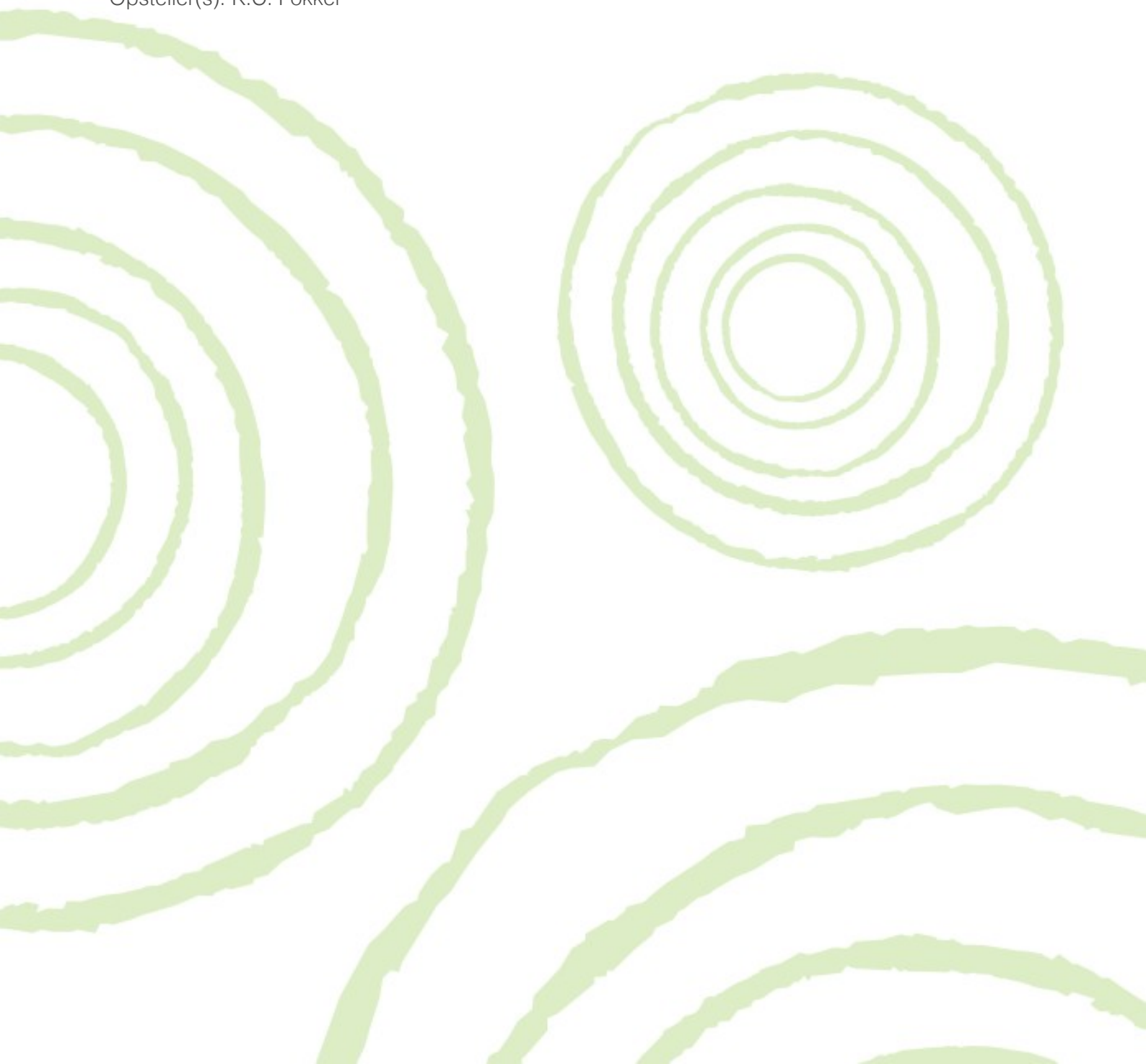

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening
Zuid-Holland

Plangebied: Bovenlanden, Mijdsrecht
Opsteller(s): K.C. Fokker

Quickscan

In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Zuid-Holland

Ondertitel	Plangebied: Bovenlanden, Mijdrecht
Opsteller(s)	K.C. Fokker
Datum	07-04-2021
Versienummer	03
Rapportkenmerk	ER20210106v03
Aantal pagina's	48
Opdrachtgever	BWZ Ingenieurs
Contactpersoon	J.F. Heinen
Kwaliteitscontrole	L. Boon
Wijze van citeren	Fokker, K.C., 2021. Quickscan. In het kader van de Wet natuurbescherming en Omgevingsverordening Zuid-Holland. Plangebied: Bovenlanden, Mijdrecht. Rapportkenmerk: ER20210106v03. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel.....	5
1.3	Onderzoeksmethodiek.....	5
1.4	Leeswijzer.....	6
2	Toelichting onderzoekskader.....	9
2.1	Wet natuurbescherming.....	9
2.1.1	Bescherming van gebieden.....	9
2.1.2	Bescherming van soorten.....	9
2.1.3	Bescherming van houtopstanden.....	10
2.2	Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	11
3	Omschrijving plangebied.....	13
3.1	Algemeen.....	13
3.2	Beschrijving.....	13
3.3	Geplande ingrepen.....	15
3.3.1	Omschrijving werkzaamheden.....	15
3.3.2	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode.....	15
3.3.3	Methode uitvoering: materieel en werkwijze.....	15
3.3.4	(ontwerp-)tekening.....	15
4	Onderzoeksresultaten beschermde gebieden.....	17
4.1	Wet natuurbescherming.....	17
4.1.1	Natura 2000.....	17
4.2	Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	21
4.2.1	Natuurnetwerk Nederland.....	21
4.2.2	Belangrijk weidevogelgebied.....	24
4.2.3	Strategische reservering natuur.....	24
5	Beschermde houtopstanden.....	25
6	Onderzoeksresultaten beschermde soorten.....	27
6.1	Soorten Vogelrichtlijn.....	27
6.1.1	Bronnenonderzoek.....	27
6.1.2	Verkennd veldonderzoek.....	27
6.1.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	28
6.2	Soorten Habitatrichtlijn.....	30
6.2.1	Bronnenonderzoek.....	30
6.2.2	Verkennd veldonderzoek.....	30
6.2.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	33
6.3	Nationaal beschermde soorten.....	35
6.3.1	Bronnenonderzoek.....	35
6.3.2	Verkennd veldonderzoek.....	35
6.3.3	Effectbeoordeling en toetsing.....	37
7	Conclusies en aanbevelingen.....	39
7.1	Algemeen.....	39
7.2	Beschermde gebieden.....	39
7.2.1	Wet natuurbescherming.....	39
7.2.2	Omgevingsverordening Zuid-Holland.....	39
7.3	Beschermde houtopstanden.....	40
7.4	Beschermde soorten.....	40
7.4.1	Soorten Vogelrichtlijn.....	40
7.4.2	Soorten Habitatrichtlijn.....	41
7.4.3	Nationaal beschermde soorten.....	41
7.5	Samenvatting benodigd onderzoek.....	42
8	Geraadpleegde bronnen.....	43
8.1	Literatuur.....	43
8.2	Internet.....	43
	Bijlage 1 Foto-impressie plangebied.....	45

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van de BWZ Ingenieurs heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Bovenlanden, Mijdrecht. De aanleiding voor dit verzoek is de voorgenomen ontwikkelingen binnen het plangebied, waarbij onder meer wordt geplagd en gebaggerd en natuurvriendelijke oevers worden aangelegd (zie verder hoofdstuk 3.3). Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden. Wet- en regelgeving voor flora, fauna en natuurgebieden kan hierdoor worden overtreden. Deze quickscan zoomt in op de (mogelijke) effecten door de activiteiten en op welke wijze gehandeld kan worden. Mochten de voorgenomen ontwikkelingen wijzigen dient voorliggend ecologisch onderzoek te worden geactualiseerd. De resultaten in voorliggende quickscan zijn drie jaar geldig.

1.2 *Doel*

Door middel van een oriënterend bronnen- en veldonderzoek zal worden onderzocht of de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot:

- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige soorten flora en fauna. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Overtreding van verbodsbepalingen voor (potentieel) aanwezige houtopstanden. In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).
- Een (significant) negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Of negatief effect op anderzijds beschermde natuurgebieden op provinciaal niveau (o.a. bijzondere provinciale natuurgebieden, bijzondere provinciale landschappen, belangrijke weidevogelgebieden en strategische reservering natuur). In het kader van de Omgevingsverordening Zuid-Holland.

1.3 *Onderzoeksmethodiek*

De quickscan komt tot stand door middel van een verkennend veldonderzoek en bureaustudie.

- Het verkennend veldonderzoek is uitgevoerd op 04-01-2021 door K.C. Fokker, ecologisch deskundige¹ bij Ecoresult B.V. Het complete plangebied alsmede een zone rondom het plangebied is – daar waar nodig met hulp van een verrekijker – onderzocht.
- Ten behoeve van de bureaustudie is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd om een indruk te krijgen van de aanwezigheid van beschermde soorten rondom het plangebied tot een afstand van 5 kilometer tot het plangebied. De tabellen in hoofdstuk 6 zijn gebaseerd op waarnemingen uit de NDFF database van de afgelopen 5 jaar in het weergegeven grid (zie 1). Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties en aan- of afwezigheid van de beschermde soorten te maken.
- Voor het onderzoek naar beschermde natuurgebieden en houtopstanden is gebruik gemaakt van de online viewers die de provincie en gemeente ter beschikking heeft gesteld. Hierdoor zal in deze quickscan altijd aan actueel beeld worden weergegeven van gebiedsgrenzen, doelstelling etc.

Afbeelding 1: Grid waarbinnen NDFF-waarnemingen zijn gezocht. De rode cirkel geeft het plangebied weer. Bron: NDFF.

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage wordt allereerst het kader beschreven waar aan getoetst wordt. Vervolgens wordt het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna worden per beschermingsregime de voor het plangebied relevante beschermde gebieden en beschermde soorten en houtopstanden beschreven en beoordeeld. In de conclusie worden de resultaten van dit oriënterend onderzoek samen gevat en wordt (indien van toepassing) geadviseerd welk nader onderzoek noodzakelijk is. Afgesloten wordt met een

¹ Voor een definitie van ecologisch deskundige wordt verwezen naar <https://mijn.rvo.nl/ecologisch-deskundige?inheritRedirect=true>

bronvermelding en een fotobijlage van het oriënterend veldbezoek.

2 Toelichting onderzoekskader

2.1 *Wet natuurbescherming*

De Wet Natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van beschermde natuurgebieden (Natura 2000) en regelt de soortbescherming. De provincies zijn voor de Wet Natuurbescherming het bevoegd gezag en regelt tevens de vergunning en ontheffingen. De bescherming van de Wet Natuurbescherming is grofweg op te delen in 3 categorieën.

2.1.1 Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op de Natura 2000-gebieden. De verschillende Natura 2000 gebieden zijn deels aangewezen voor specifieke Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en/of habitattypen. Invloeden (ook van buiten het Natura 2000 gebied) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Daarnaast mag het oppervlakte van het Natura 2000 gebied niet worden aangetast.

2.1.2 Bescherming van soorten

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”).

Voor de soorten binnen dit beschermingsregime geldt een onderzoeksplicht, en bij negatieve effecten een ontheffingsplicht. De provincies kunnen aangeven of zij soorten uit deze lijst willen vrijstellen van ontheffingsplicht. Naar deze soorten is nader onderzoek of een ontheffing niet nodig, wel geldt ten alle tijde de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen².

2 Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermde soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Tabel 1: Soortenbescherming en verbodsbepalingen volgens de Wnb

2.1.3 Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze voorwaarden zijn tevens van kracht als het slechts een deel van de houtopstand groter dan 10 are of 20 bomen in een rij betreft. Het onderdeel beschermde houtopstanden heeft geen betrekking op:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van

- de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en zijn aangelegd na 1 januari 2013.

2.2 *Omgevingsverordening Zuid-Holland*

In de provinciale Omgevingsverordening is vastgelegd welke gebieden vanuit Nederlandse wetgeving worden beschermd. Onderdeel van de beschermd gebieden in de Omgevingsverordening is het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland betreft een netwerk aan gebieden en verbindingszones die tezamen één geheel vormen en de Nederlandse natuurgebieden verbinden. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland zijn verwerkt.

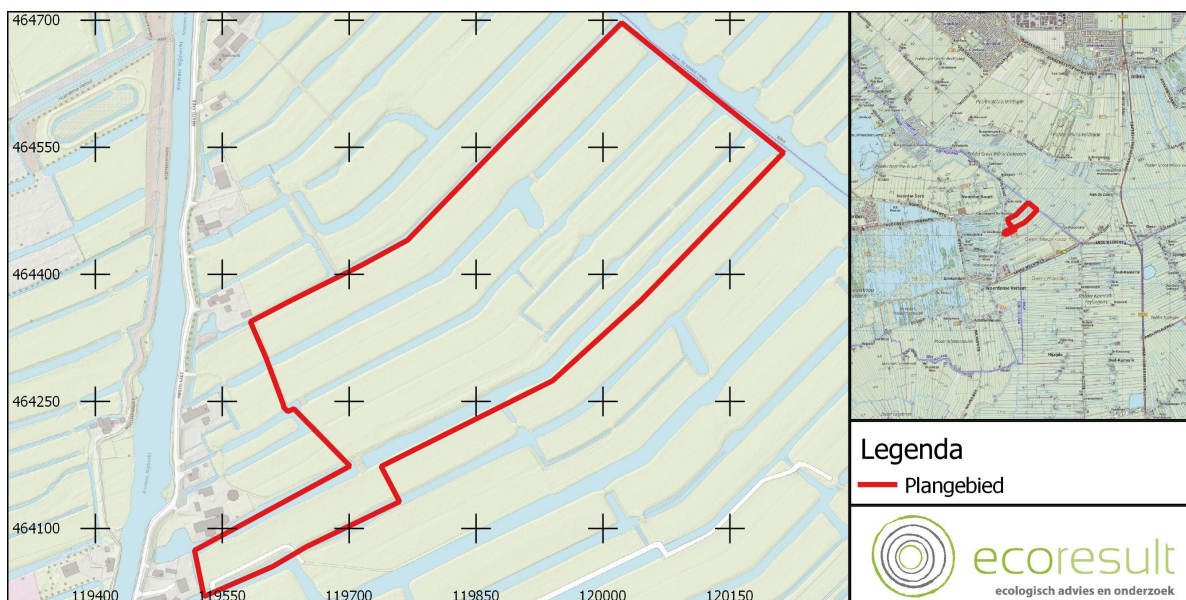
Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het “nee, tenzij” principe wat inhoudt dat ruimtelijke ontwikkelingen binnen het NNN niet zijn toegestaan tenzij deze geen schadelijke effecten op de aanwezige (natuur)waarden hebben. Deze waarden zijn vastgelegd als de “wezenlijke kenmerken en waarden” van het NNN. Elke provincie heeft zelf de regie over de invulling van deze kenmerken en waarden. In tegenstelling tot Natura 2000 is toetsing van externe effecten op de aanwezige kenmerken en waarden in de provincie Zuid-Holland niet van toepassing. Provincies zijn vrij dit nader in te vullen.

Naast het NNN kunnen provincies gebieden planologisch beschermen. In de provincie Zuid-Holland betreft dit Belangrijk weidevogelgebieden en de Strategische Reservering Natuur. In sommige provincies zijn deze gebieden vervlochten binnen het kader van het NNN en geldt hiervoor eenzelfde toetsingskader.

3 Omschrijving plangebied

3.1 Algemeen

Het plangebied voor deze quickscan betreffen enkele graslandpercelen in het natuurgebied De Bovenlanden van Natuurmonumenten, in een laagveenpolder. Het plangebied ligt ten oosten van de Kromme Mijdsrecht, ten noorden van het dorp Woerdense Verlaat, gemeente Nieuwkoop, provincie Zuid-Holland (zie 2).

Afbeelding 2: Ligging plangebied en het onderzochte gebied, voor regionale ligging zie kaartinzet rechtsboven (Bron: PDOK)

3.2 Beschrijving

Het plangebied maakt onderdeel uit van het natuurgebied De Bovenlanden (ca. 470 ha) dat op de grens van Zuid-Holland en Utrecht ligt. Ca. 85 hectare ligt in Zuid-Holland, waar het plangebied onderdeel van uitmaakt. Het plangebied betreft het middendeel van ca. 14 hectare, wat nog moet worden ingericht als natuur³.

- Het plangebied bestaat uit graspercelen, die omgeven zijn met sloten. De percelen zijn toegankelijk via dammen.
- Op de percelen is korte grasvegetatie aanwezig, waartussen ook kruiden staan als hondsdrif en madeliefje.
- Op enkele plaatsen lopen greppels, welke vol staan met water. Grote delen van de

³ <https://veenweidengouwewiericke.nl/projecten/bovenlanden>

percelen zijn zeer vochtig.

- Op enkele plaatsen lijken relatief recent (enkele maanden geleden) graafwerkzaamheden uitgevoerd te zijn, zodat een zeer lage dichtheid van vegetatie aanwezig is.
- De slootkanten zijn ruig en bestaan uit zegges, liesgras, riet, grote kattenstaart. Op de meeste plaatsen is de slootkant 1-2 meter breed. De vegetatie is doorgaans niet hoger dan 1m, maar op enkele plaatsen zijn rietkragen van >2 meter aanwezig.
- Een grote hoop met takken en andere plantaardig afval is aanwezig in en naast één van de sloten in het plangebied.
- Op enkele plaatsen zijn betonpaden aanwezig op de percelen, met name in het zuidwesten. Overige verharding of bebouwing ontbreekt. Verlichting en ondergrondse ruimten ontbreken in het plangebied.

Afbeelding 3. Overzicht van een deel van het plangebied. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

Aan de oostzijde grenst het plangebied aan een brede weterring die door de polder loopt. Ten oosten van deze weterring zijn ook weilanden aanwezig, wat tevens het geval is ten noorden en zuiden van het plangebied. Deze weilanden zijn omgeven door sloten en lijken nat te zijn. Ten westen van het plangebied is lintbebouwing aanwezig langs de Amstelkade, welke langs het riviertje de Kromme Mijdrecht loopt.

Zie afbeelding 3 en bijlage 1 voor een algehele foto-impressie van het plangebied.

3.3 *Geplande ingrepen*

3.3.1 Omschrijving werkzaamheden

Het plangebied zal anders worden ingericht naar aanleiding van een voorontwerp⁴. Eén van de beschreven varianten zal worden toegepast. Dit houdt in dat 5 maatregelen genomen gaan worden binnen het plangebied (zie Afbeelding 4):

- ca 34400 m² plaggen, waarvan de grond wordt gebruikt voor nieuwe dammen of wordt afgevoerd;
- ca. 440 m nieuwe watergang wordt gegraven (afmetingen onbekend), waarvan de grond wordt afgevoerd;
- ca. 6500 m² sloot wordt gebaggerd;
- 4 duikers worden geplaatst in bestaande dammen;
- 4 nieuwe dammen worden geplaatst in een watergang.

3.3.2 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

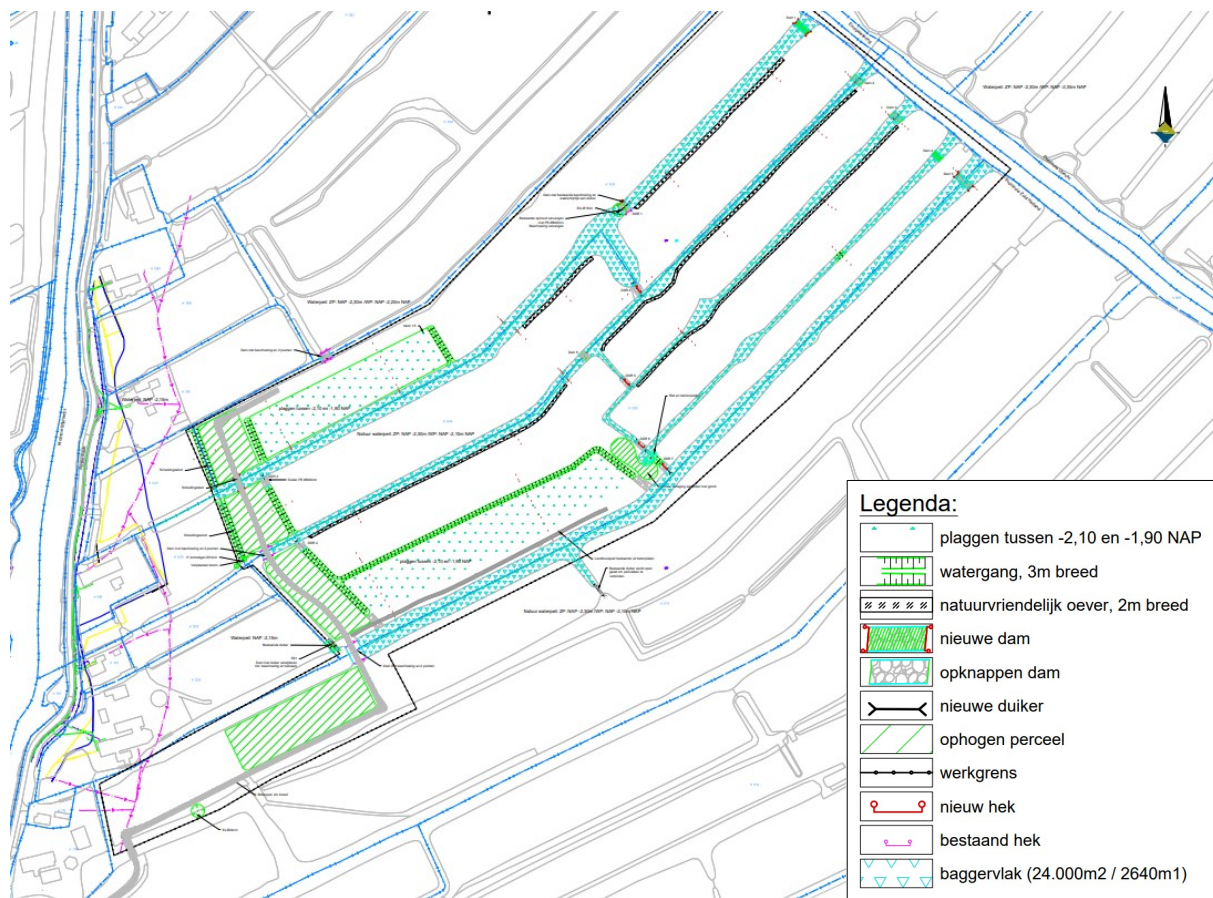
Een gedetailleerde planning is nog niet beschikbaar. Het voornemen is de werkzaamheden eind 2021 te starten. Een doorlooptijd van de werkzaamheden is nog niet bekend. De planning is deels afhankelijk van de conclusies uit voorliggende rapportage.

3.3.3 Methode uitvoering: materieel en werkwijze

De exacte invulling is nog niet bekend. Voor voorliggende rapportage wordt uitgegaan van de volgende werkwijze. Graafwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd om de percelen te plaggen, dammen en watergangen aan te leggen of van een duiker te voorzien en om te baggeren. Daarbij zullen ook grote delen van de oevers van de watergangen worden ingericht als natuurvriendelijke oevers.

3.3.4 (ontwerp-)tekening

4 Royal HaskoningDHV, 2015

Afbeelding 4. Overzicht van de geplande werkzaamheden. Bron: BWZ Ingenieurs

4 Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 *Wet natuurbescherming*

4.1.1 Natura 2000

4.1.1.1 *Nieuwkoopse Plassen & De Haeck*

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Nieuwkoopse Plassen & De Haeck op ca. 100 meter ten westen van het plangebied (zie 5). Dit natuurgebied heeft verschillende stikstofgevoelige habitats, waarvan dichtstbijzijnde liggen op 1,2km ten westen van het plangebied. Op grotere afstand liggen Botshol (9 km) en de Oostelijke Vechtplassen (10 km). In het gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck zijn diverse instandhoudingsdoelstellingen aangewezen, namelijk op het gebied van habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten (broedvogels en niet-broedvogels) (zie 6 en 7). De habitattypen betreffen onder andere diverse stikstofgevoelige habitats. De habitatsoorten

Afbeelding 5: Plangebied (blauwe speld) en de nabijgelegen Natura 2000 gebieden (groen) en stikstofgevoelige habitats (paars). Bron: AERIUS 2021

betreffen waterdieren, zoals gestreepte waterroofkever, maar ook meervleermuis, noordse woelmuis en platte schijfhoren. Broedvogels betreffen met name rietvogels en niet-broedvogels zijn watervogels, zoals smient en kolgans.

Habitattypen

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgave ?
H3140 - Kranswierwateren		definitief	>	>	C	4.08,SB,W
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden		definitief	>	>	B1	4.08,SB,W
H4010B - Vochtige heiden	laagveengebied	definitief	>	>	A1	4.09,SB,W
H6410 - Blauwgraslanden		definitief	>	>	B2	4.09,SB,W; 4.15
H6430A - Ruigten en zomen	moerasspirea	definitief	=	=	C	
H6430B - Ruigten en zomen	harig wilgenroosje	ontwerp	=	=	C	4.09,SB,W
H7140A - Overgangs- en trilvenen	trilvenen	definitief	>	>	C	4.09,SB,W
H7140B - Overgangs- en trilvenen	veenmosrietlanden	definitief	>	>	B2	4.09,SB,W
H7210 - Galligaanmoerassen		definitief	=	=	B1	4.09,SB,W
H91D0 - Hoogveenbossen		definitief	=	=	B1	4.09,SB,W

Habitatrichtlijnsoorten

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
H1016 - Zegge-korfslak	definitief	=	=	=	C	
H1082 - Gestreepte waterroofkever	definitief	>	>	>		4.08,SB,W
H1134 - Bittervoorn	definitief	=	=	=	C	4.08,SB,W
H1149 - Kleine modderkruiper	definitief	=	=	=		4.08,SB,W
H1163 - Rivierdonderpad	ontwerp	=	=	=		
H1318 - Meervleermuis	definitief	=	=	=	B1	
H1340 - Noordse woelmuis	definitief	=	=	=	C	4.12,W
H1903 - Groenknolorchis	definitief	=	=	=	C	4.09,SB,W
H4056 - Platte schijfhoren	definitief	=	=	=	B1	4.08,SB,W

Afbeelding 6. Habitattypen en habitatrichtlijnsoorten incl. de doelstellingen, waarvoor Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is aangewezen. Bron: <https://www.natura2000.nl/gebieden/zuid-holland/nieuwkoopse-plassen-de-haeck/nieuwkoopse-plassen-de-haeck-doelstelling>

4.1.1.2 Habitattypen

De werkzaamheden binnen het plangebied behelzen plag-, graaf- en baggerwerkzaamheden, waardoor stikstofdepositie in het omringende gebied kan toenemen. Door de werkzaamheden kunnen hierdoor stikstofgevoelige habitats, welke zich

op 1,2 kilometer van het plangebied bevinden in het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haack, negatief worden beïnvloedt. (Significant) negatieve effecten in het kader van stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden kunnen derhalve niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek in de vorm van een AERIUS berekening is noodzakelijk.

Aangezien de werkzaamheden buiten het Natura 2000-gebied worden uitgevoerd en de watersystemen gescheiden zijn, zijn effecten op habitatdoelsoorten, zoals kleine modderkruiper, gestreepte waterroofofkever, noordse woelmuis, platte schijfhoren en groenknolorchis, op voorhand uitgesloten. Ook negatieve effecten op meervleermuis, die mogelijk gebruik maakt van de watergangen in het plangebied als foerageergebied of vliegroute, zijn uitgesloten. In de nachtelijke uren of 's avonds worden geen werkzaamheden uitgevoerd en de watergangen in het plangebied blijven in stand. Ook wordt geen extra verlichting worden aangebracht. Tijdens en na de werkzaamheden kunnen meervleermuizen gebruik maken van de watergangen in en langs het plangebied als foerageergebied of vliegroute.

Broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A021 - Roerdomp	definitief	6	>	>	C	4.12,W
A029 - Purperreiger	definitief	120	=	=	A1	4.12,W
A176 - Zwartkopmeeuw	definitief	9	=	=	C	
A197 - Zwarte stern	definitief	115	>	>	B1	4.08,W
A292 - Snor	definitief	25	=	=	C	4.12,W
A295 - Rietzanger	definitief	680	=	=	C	

Niet-broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A027 - Grote zilverreiger	definitief	60	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A041 - Kolgans	definitief	3000	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A050 - Smient	definitief	3500	maximum	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=		
A051 - Krakeend	definitief	90	maximum	Foerageergebied	=	=		

Afbeelding 7. Broedvogels en niet-broedvogels incl. de doelstellingen, waarvoor Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haack is aangewezen. Bron: <https://www.natura2000.nl/gebieden/zuid-holland/nieuwkoopse-plassen-de-haack/nieuwkoopse-plassen-de-haack-doelstelling>

4.1.1.3 Broedvogels

Broedvogels die zijn aangemerkt als doelsoort in het Natura 2000-gebied betreffen met name soorten die een klein leefgebied hebben tijdens het broedseizoen, zoals rietzanger en

snor. Het plangebied is echter wel geschikt als foerageergebied voor soorten die op honderden of kilometers afstand van hun broedgebied kunnen foerageren, namelijk purperreiger, zwartkopmeeuw en zwarte stern. Deze soorten, welke in het Natura 2000-gebied broeden, kunnen van de watergangen en percelen in het plangebied gebruik maken als foerageergebied.

De sloten kunnen door de baggerwerkzaamheden en de aanleg van natuurvriendelijke oevers, tijdelijk ongeschikt worden voor purperreigers. Dit betreft ca. 1 ha aan slootoppervlak. Eerdere toetsingen aan werkzaamheden in de Bovenlanden, concludeerden dat de kwaliteit als foerageergebied voor purperreiger matig is. Het foerageergebied van één purperreiger beslaat een geschat oppervlak van ca. 150 hectare in de Bovenlanden⁵⁶. Door de ontwikkelingen in het plangebied zal daarmee ca. 1% van het foerageergebied van één purperreiger tijdelijk verloren gaan. Aangezien van purperreiger in de Nieuwkoopse Plassen & De Haeck het aantal broedparen de laatste jaren varieert tussen de 133 en 166, zit de soort ruim boven zijn instandhoudingsdoelstelling (120 broedparen)⁷. Daarbij zal het areaal watergangen worden uitgebreid en zullen natuurvriendelijke oevers worden aangelegd, zodat het gebied geschikter wordt als foerageergebied voor purperreiger op de lange termijn. Significant negatieve effecten op purperreiger zijn daardoor uitgesloten.

Zwarte sterns zijn slechts beperkt gevoelig door verstoring tijdens het foerageren⁸. De grootste knelpunten voor deze soort zijn het verlies van foerageergebied voor vermisting, vervuiling en verzuring van het water en het dalen van de visstand. Daarbij zullen de werkzaamheden waarschijnlijk voor het grootste deel buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, wanneer zwarte stern niet aanwezig is in het plangebied. Aangezien door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en de uitbreiding van het aantal watergangen het foerageergebied van zwarte stern wordt verbeterd, zijn significant negatieve effecten op zwarte stern uitgesloten. Ook significant negatieve effecten op zwartkopmeeuw zijn uitgesloten. Deze soort kan foerageren op weilanden, maar zit ver boven zijn instandhoudingsdoelstelling (9 broedparen). In 2019 werden 113 broedparen vastgesteld⁹. In de omgeving zijn voldoende geschikte foerageergebieden aanwezig. Significant negatieve effecten op zwartkopmeeuw zijn uitgesloten. Negatieve effecten op de broedvogels van het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck zijn op voorhand uitgesloten.

4.1.1.4 *Niet-broedvogels*

Ten slotte is het Natura 2000-gebied aangewezen voor diverse niet-broedvogels, namelijk kolgans, smient, grote zilverreiger en kraakeend. Deze soorten werden tijdens het

5 Vogelaar, 2014

6 Ohm, 2010

7 Sovon.nl/gebieden

8 Ministerie LNV, 2008a

9 Sovon.nl/gebieden

veldbezoek binnen of net buiten het plangebied waargenomen. Grote zilverreigers slapen in de Nieuwkoopse Plassen en foerageren in de omgeving, waarbij het plangebied geschikt foerageergebied is. Voor een 'worst-case benadering' gaan we er vanuit dat het foerageergebied van grote zilverreigers, net als in het geval van purperreiger, een limiterende factor is en dat het gemiddeld benodigde oppervlak per grote zilverreiger 150 hectare is in de Bovenlanden. Het aantal slapende grote zilverreigers in het Natura 2000-gebied is echter lager (max. 284 in 2013/2014¹⁰) dan het aantal purperreigers (ruim 300 adulten). Daarnaast hoeven de grote zilverreigers in de winter geen jongen te voeden, zodat minder foerageergebied nodig is. Met daarbij bezien het beperkt aantal sloten wat tijdelijk ongeschikt is als foerageergebied vanwege de baggerwerkzaamheden, zijn negatieve effecten op grote zilverreiger uitgesloten. De geplande werkzaamheden leiden daarbij tot een geschikter foerageergebied van grote zilverreiger.

De Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is ook voor kolgans en smient aangewezen als rustgebied. Deze soorten foerageren overdag en 's nachts in de omgeving van het Natura2000-gebied, waaronder in de Bovenlanden. In de ruime omgeving rondom de Nieuwkoopse Plassen is echter zeer veel geschikt foerageergebied aanwezig, in de vorm van grasland. Tijdelijke verstoring leidt dan ook niet tot negatieve effecten. Rondom de Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Het plaggen van enkele delen van het plangebied, waardoor het minder vruchtbaar wordt, leidt tevens niet tot significante effecten op kolgans en smient. Uit onderzoek is gebleken dat op intensief beheerde graslanden niet meer herbivore watervogels foerageren dan op extensief beheerde graslanden¹¹.

Krakeenden zijn ten slotte ook aangewezen met een instandhoudingsdoelstelling als niet-broedvogel, maar deze soort foerageert met name binnen het Natura 2000-gebied. Negatieve effecten door de ontwikkelingen zijn uitgesloten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van deze niet-broedvogels in het Natura 2000-gebied zijn uitgesloten.

4.2 *Omgevingsverordening Zuid-Holland*

4.2.1 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied is gelegen in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), zie 8¹². Op het plangebied en de omliggende percelen zit het beheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. De watergangen zijn bestempeld als N04.02 Zoete plas. Vanwege het

¹⁰ Sovon.nl/gebieden

¹¹ Bos et al., 2008

¹² <https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=33428.9852%2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.1124%2C28992>

open karakter van het plangebied, de aanwezig grasvegetatie en natheid van het plangebied en de omgeving is het plangebied uitermate geschikt als weidevogelgebied. In het plangebied en de omgeving zijn dan ook waarnemingen van grutto's en andere weidevogels gedaan, welke ongetwijfeld in het plangebied broeden (NDFF, 2021).

Afbeelding 8: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland. Bron:

<https://pzh.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=698b578f8bf34f5ab624e1f2ae687199&extent=33428.9852%2C415026.1883%2C131473.1813%2C477053.1124%2C28992>

Ondanks dat in het huidige natuurbeheerplan het volledige plangebied valt onder N13.01, is op de ambitiekaart weergegeven dat twee delen worden geambieerd als N10.01 Nat schraalland. Dit betreffen de te plaggen delen op twee percelen. De werkzaamheden staan in het kader om deze ambitie te verwezenlijken. Ook in het westen van het plangebied is een punt aangewezen met de doelstelling voor N10.01 Nat schraalland. Tijdens de inrichtingswerkzaamheden waarvoor deze quickscan wordt uitgevoerd, staan geen werkzaamheden gepland om invulling te geven aan de realisatie van deze ambitie. Wel zal een sloot worden aangelegd die op een klein deel overlap vertoont met de punt van het westelijke stuk N10.01 Nat schraalland. De aanleg van de sloot, welke dan voor een deel onderdeel zal worden van het perceel waar N10.01 wordt geambieerd, zal echter geen negatieve gevolgen hebben om deze ambitie te realiseren. Sloten kunnen onderdeel zijn van het beheertype, zoals er meerdere sloten liggen in het deel waar de ambitie voor N10.01 ligt (9).

Afbeelding 9. Schematische weergave van het plangebied en de beheertypen op de ambitiekaart in het plangebied, namelijk N13.01 (groen), N12.02 (geel), N10.01 (lichtgrijs) en N04.02 (blauw). Bron: Natuurbeheerplan 2021.

De werkzaamheden betreffen het afplaggen van ruim 3 ha tot nat schraalland, de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het graven van enkele watergangen en het baggeren van watergangen. De plagwerkzaamheden staan in het kader van het te realiseren N10.01 Nat schraalland. De plagvlakken wijken licht af van de aangewezen delen als N10.01. Dit komt omdat het in de praktijk niet mogelijk is om een heel vlak beheertype te plaggen voor nat schraalland. De rest van het vlak is namelijk nog wel in dienst van dit beheertype, namelijk om het mogelijk maken van het beheer van de daadwerkelijke stukken nat schraalland (pers. med. Natuurmonumenten). Negatieve impact op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze delen is daardoor uitgesloten. Het beheertype N10.01 Nat schraalland op de twee percelen wordt gerealiseerd door de werkzaamheden.

De werkzaamheden op het beheertype N13.01 hebben tevens geen negatieve impact op dat beheertype. De aanleg van natuurvriendelijke oever is gunstig voor weidevogels, wat de enige kwaliteitsindicatoren zijn voor dit beheertype. Met name voor de kuikens van weidevogels, zoals grutto, tureluur en kievit, zijn deze oevers geschikt om voedsel te zoeken. Het baggeren van de sloten en het graven van extra watergangen heeft geen negatieve impact op de weidevogels. Het leefgebied wordt niet negatief aangetast.

De werkzaamheden die worden uitgevoerd voor de inrichting van het plangebied, hebben geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland. De ecologische kwaliteit in het plangebied wordt verbeterd, waarbij invulling

wordt gegeven aan de ambitie om op twee percelen N10.01 Nat schraalland te realiseren. Tevens wordt de kwaliteit van N13.01 verbeterd door de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Ook de openheid van het landschap en de eenheid met omringende delen van het NNN blijft in stand. Rust en stilte zal in het plangebied tijdens de werkzaamheden minder zijn, zodat het van belang is dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen en voor het winterseizoen worden uitgevoerd. De periode 15 augustus t/m 1 november is het meest geschikt om de werkzaamheden uit te voeren, zodat overwinterende soorten als smient, kolgans en goudplevier minimaal worden verstoord. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt niet overtreden.

4.2.2 Belangrijk weidevogelgebied

Het plangebied is niet gelegen in een Belangrijk weidevogelgebied. Diverse polders ten zuiden, westen en noorden van het plangebied zijn wel bestemd als Belangrijk weidevogelgebied. De minimale afstand tot deze polder is ca. 1 km. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2.3 Strategische reservering natuur

Dichtstbijzijnde gebieden die aangewezen zijn voor Strategische reservering natuur betreft een aantal percelen nabij Benthuizen op circa 22 kilometer ten westen van het plangebied. Op basis van de afstand van deze gebieden tot het plangebied en de aard van de activiteiten die hier zullen plaatsvinden valt uit te sluiten dat er sprake is van (tijdelijke) negatieve impact op bovengenoemd gebied. Nader (veld)onderzoek is niet noodzakelijk. De Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt niet overtreden.

5 Beschermde houtopstanden

Het plangebied bevindt zich buiten de bebouwde kom van Woerdense Verlaat (zie 10), maar tijdens de werkzaamheden zullen geen bomen of bosopstanden worden gekapt. In dit geval wordt de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden niet overtreden.

Afbeelding 10: Het plangebied gelegen buiten de bebouwde kom van Woerdense Verlaat. Kaartbron: PDOK.

6 Onderzoeksresultaten beschermde soorten

6.1 Soorten Vogelrichtlijn

6.1.1 Bronnenonderzoek

6.1.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Soortgroep
Boomvalk	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Buizerd	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Gierzwaluw	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Grote gele kwikstaart	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Havik	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Huismus	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Kerkuil	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Ooievaar	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Ransuil	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Roek	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Slechtvalk	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Sperwer	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Steenuil	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Wespendief	Vogels met jaarrond beschermde nesten
Zwarte wouw	Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tabel 2. Waargenomen vogels met vaste rust- of verblijfplaatsen binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF geraadpleegd op 04-01-2021

6.1.2 Verkennend veldonderzoek

6.1.2.1 Jaarrond beschermde nesten

Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in gebouwen. Bebouwing is in het plangebied afwezig. Tevens zijn geen geschikte bomen of struiken binnen het plangebied aanwezig en op korte afstand van de bebouwing, welke kunnen functioneren als functioneel leefgebied van huismus. Voor

uilensoorten zoals kerkuil en steenuil herbergt het plangebied geen geschikte broedplaatsen (geen steenuil- en kerkuilnestkasten aanwezig). Wel kan het plangebied onderdeel zijn van het foerageergebied van steenuil en kerkuil. In het plangebied zijn veel holletjes van veldmuizen aangetroffen, welke door beide soorten worden gegeten. In de lintbebouwing buiten het plangebied zijn voldoende geschikte nestplaatsen aanwezig. Voor oehoe en ooievaar zijn geen geschikte plekken in het plangebied aanwezig. Ooievaarsnesten zijn afwezig. Voor slechtvalk is het plangebied ongeschikt, bebouwing is afwezig.

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn geen grote bomen, of bosschages aanwezig. Slechts één struik is aanwezig op een dam, waarin een oud nest aanwezig is, vermoedelijk van zwarte kraai. Op basis van deze redenen kan de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen uitgesloten worden. Mede op basis hiervan kan aanwezigheid van soorten als ransuil, boomvalk, buizerd, havik, sperwer en roek worden uitgesloten. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor muizeneters (buiserd, ransuil), maar ook voor boomvalk, sperwer en roek.

6.1.2.2 *Niet jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten, zoals de zwarte kraai. De directe omgeving van het plangebied is geschikt voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten (zogenaamde Categorie 5-soorten) zoals ekster.

6.1.2.3 *Algemene broedvogels*

Het plangebied en directe omgeving is geschikt als voortplantingsplaats voor algemene broedvogels. Dit betreffen met name weidevogels die op de graslanden tot broeden kunnen komen, zoals grutto, Kievit, tureluur en scholekster. Ook voor struweelvogels is het plangebied geschikt, met name de rietkragen, voor soorten als blauwborst, rietzanger en kleiën karekiet. De watergangen zijn geschikte broedlocaties voor meerkoet, wilde eend, kuifeend, kraakeend en knobbelzwaan. ,

6.1.3 Effectbeoordeling en toetsing

6.1.3.1 *Jaarrond beschermde nesten*

Potentieel geschikte voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van soorten met jaarrond beschermde nesten in bomen of bebouwing zijn in het plangebied afwezig. Bebouwing ontbreekt in het plangebied en tevens is slechts één struik in het plangebied aanwezig, waarin een nest van vermoedelijk zwarte kraai is gevestigd. Het plangebied is geschikt als functioneel leefgebied echter gaat door de werkzaamheden

geen leefgebied verloren. Door de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied zijn negatieve effecten uitgesloten en zullen verbodsbepalingen Art. 3.1 lid 2 (zie Tabel 1) van de Wnb niet worden overtreden. Nader veldonderzoek is niet nodig.

6.1.3.2 *Niet jaarrond beschermde nesten*

Het plangebied is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen vogels met niet-jaarrond beschermde nesten. Vogels met niet jaarrond beschermde nesten (Categorie 5) zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan en die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In dezen zijn er geen ecologische omstandigheden waardoor Categorie 5 soorten in het plangebied jaarrond beschermd dienen te zijn. Het betreft een lokaal en regionaal algemene vogels. In de directe omgeving zijn voldoende geschikte structuren die als alternatief gebruikt kunnen worden.

- Schadelijke effecten op Categorie 5 soorten vogels door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk indien er geen bezette nesten worden verstoord. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog noodzakelijk.

6.1.3.3 *Algemene vogels*

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingsplaats voor algemene vogels. Dit betreffen met name weidevogels, rietvogels en watervogels. Nesten van algemene vogels vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de wet. Tijdelijke schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van algemene vogels zijn onder andere te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus), of een inspectie te laten uitvoeren door een ecologisch deskundige.

6.2 Soorten Habitatrichtlijn

6.2.1 Bronnenonderzoek

6.2.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Soortgroep
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren – Vleermuizen
Laatvlieger	Zoogdieren – Vleermuizen
Meervleermuis	Zoogdieren – Vleermuizen
Rosse vleermuis	Zoogdieren – Vleermuizen
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren – Vleermuizen
Tweekleurige vleermuis	Zoogdieren – Vleermuizen
Noordse woelmuis	Zoogdieren
Otter	Zoogdieren
Heikikker	Amfibieën
Rugstreeppad	Amfibieën
Gevlekte witsnuitlibel	Libellen
Groene glazenmaker	Libellen
Groenknolorchis	Planten
Platte schijfhoren	Weekdieren

Tabel 3: Waargenomen Habitatrichtlijnsoorten binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd 04-01-2020.

6.2.2 Verkennend veldonderzoek

6.2.2.1 Zoogdieren

Bebouwing en bomen met holtes of kieren zijn in het plangebied afwezig. Het plangebied is daardoor ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen. Wel kan het plangebied deel uitmaken van het foerageergebied van vleermuizen. Met name (ter hoogte van) de watergangen zijn geschikt als foerageergebied voor soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. In het plangebied zijn geen sporen van otters aangetroffen.

Otters komen voor in grote, aaneengesloten plassengebieden met veel ruige vegetatie. De polder waar het plangebied deel van uit maakt heeft nauwelijks ruige vegetaties en betrekkelijk smalle watergangen, waardoor het ongeschikt is als leefgebied voor de otter. Sporadisch zouden otters het gebied kunnen doorkruisen. Het plangebied is matig geschikt voor noordse woelmuis. Langs enkele watergangen staat

op de oever een smalle strook oevervegetatie die potentieel geschikt is voor de soort. Aanwezigheid van noordse woelmuis is echter uitgesloten. De enige populatie in de omgeving is gelegen binnen de Nieuwkoopse plassen. Er is geen directe verbinding met voor de soort geschikt nat habitat tussen het plangebied en de populatie noordse woelmuizen. Tevens liggen tussen de Nieuwkoopse plassen en het plangebied meerdere barrières zoals wegen en de Kromme Mijdrecht die voor deze soort onoverkomelijke barrières zijn.

6.2.2.2 *Amfibieën*

Het plangebied is geschikt als voortplantingshabitat voor rugstreeppad en heikikker. In 2006 zijn roepende rugstreeppadden waargenomen in de Bovenlanden¹³. Heikikkers zijn niet in de Bovenlanden vastgesteld, maar de soort komt voor in de omgeving van het plangebied en recente gegevens ontbreken¹⁴¹⁵. De watergangen in deze polders, waaronder in het plangebied, zijn geschikt voor deze amfibieën als voortplantingshabitat. Het plangebied is daarbij tevens geschikt als overwinteringshabitat van heikikker, die in de slootkanten overwinterd. Het plangebied is ongeschikt voor overwintering van rugstreeppad, deze soort overwinterd op drogere delen zoals in kelders, in zandgrond of onder opgeslagen materialen. Deze situatie is niet aanwezig in het plangebied.

6.2.2.3 *Libellen*

Het plangebied ongeschikt voor gevlekte witsnuitlibel. Deze soort komt voor in poelen of plassen, waarbij de oevers begroeid zijn met struikgewas en ruigere vegetatie. Kale polders zoals in het plangebied zijn ongeschikt voor deze soort. Tijdens het veldbezoek is op de bodem van de sloten geen krabbenscheer aangetroffen. De groene glazenmaker is afhankelijk van deze waterplant. Het voorkomen is daarmee echter niet uitgesloten, omdat de bodem van de sloten lastig te beoordelen is in de winter. Op satellietbeelden uit de zomer blijken enkele delen van de watergangen in het plangebied dichtgegroeid te zijn, mogelijk met krabbenscheer (11). Historische gegevens sluiten tevens niet uit dat krabbenscheer in het plangebied voorkomt en dus geschikt is voor groene glazenmaker¹⁶¹⁷. Het voorkomen van groene glazenmaker is daardoor niet uitgesloten in het plangebied.

13 Soes et al., 2006

14 Soes et al. 2006

15 Hoefsloot & Soes, 2007

16 Soes et al., 2006

17 Niemeijer, 2000

Afbeelding 11. Een deel van het plangebied (rood omlijnd) waarbij de bedekking van groene waterplanten in enkele sloten mogelijk betrekking heeft op krabbenscheer, de waardplant van groene glazenmaker. Foto: Google Maps

6.2.2.4 Weekdieren

Voor platte schijfhoren is het plangebied geschikt, aangezien de soort voorkomt in schone, rijke begroeide wateren in laagveengebieden¹⁸. In 2006 is de soort in de Bovenlanden ook daadwerkelijk aangetroffen¹⁹. Waarnemingen van zeggekorfslak zijn niet bekend uit de ruime omgeving van het plangebied. In de oevervegetatie zijn echter wel zegges aanwezig, waardoor het voorkomen van deze onopvallend soort niet op voorhand kan worden uitgesloten.

6.2.2.5 Overige Habitatrichtlijn soorten

Groenknolorchis komt voor op zonnige, soms licht beschaduwde, iets open plaatsen (vaak enigszins verstoorde plekken) op vrij natte, voedselarme, zwak zure tot kalkhoudende grond (laagveen, weinig zand, weinig leem, min of meer humeus zand en stenige grond). Vaak op plekken die in de winter zeer nat zijn (of zelfs onder water kunnen staan). De ondergrond van het plangebied is zanderig, maar goed ontwaterd en droog. Hierdoor kan aanwezigheid van groenknolorchis in het plangebied worden uitgesloten.

¹⁸ <https://www.anemoon.org/flora-en-fauna/soorteninformatie/soorten/id/826/platte-schijfhoren>

¹⁹ Soes et al., 2006

6.2.3 Effectbeoordeling en toetsing

Het plangebied herbergt geschikt habitat voor voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen van heikikker, rugstreeppad, platte schijfhoren, zeggekorfslak en groene glazenmaker.

Tijdens de werkzaamheden zullen de delen van de sloten waar krabbenscheer groeit worden ontzien. Hierdoor blijft de krabbenscheervegetatie in stand en wordt door de werkzaamheden het leefgebied van groene glazenmaker niet aangetast. Effecten op mogelijk aanwezig leefgebied van groene glazenmaker zijn door de werkzaamheden daardoor uitgesloten.

De werkzaamheden (plaggen, baggeren en aanleg watergangen en natuurvriendelijke oevers) kunnen wel invloed hebben op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van platte schijfhoren, heikikker, rugstreeppad en zeggekorfslak. Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Effecten op de aanwezige potenties kunnen worden gereduceerd door de werkzaamheden gefaseerd of in verschillende periodes uit te voeren. Hiervoor is het echter wel noodzakelijk om het voorkomen van de vier bovengenoemde soorten in het plangebied te bepalen.

Daartoe is aanvullend (veld)onderzoek vereist:

- Aanvullend onderzoek is nodig naar heikikker. Onderzoek naar heikikker moet worden uitgevoerd door middel van twee avondbezoeken in februari/maart, waarbij geluisterd wordt naar kooractiviteit. In juni/juli moet één veldbezoek uitgevoerd worden waarbij gevist wordt met een RAVON-schepnet. Daarnaast zullen watermonsters worden genomen ter analyse van e-DNA²⁰. De overwinteringsplekken van heikikker, waarvoor in het plangebied ook geschikte locaties aanwezig zijn, zijn niet te onderzoeken.
- Aanvullend onderzoek is nodig naar rugstreeppad. Onderzoek moet worden uitgevoerd in de periode april- juni middels drie avonden te luisteren naar kooractiviteit van rugstreeppad en in de maanden juni/juli de geschikte voortplantingswateren te onderzoeken op de aanwezigheid van eieren, eisnoeren en larven van rugstreeppadden (1 bezoek). Inventarisatie in de avond vindt alleen plaats onder gunstige weersomstandigheden: relatief warme, windstille avonden en nachten, bij voorkeur na zware regenval²¹.
- Aanvullend onderzoek is nodig naar platte schijfhoren. Onderzoek moet worden uitgevoerd in de periode mei tot en met juni (middels 1 bezoek) om te bepalen of vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van platte schijfhoren binnen het plangebied aanwezig is.
- Aanvullend onderzoek naar zeggekorfslak is nodig door middel van één veldbezoek in de periode 1 mei t/m 31 augustus door middel van het visueel controleren van voor zeggekorfslak geschikte vegetaties om te bepalen of vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van zeggekorfslak binnen het plangebied

20 BIJ12 Kennisdocument Heikikker *Rana arvalis* Versie 1.0, juli 2017

21 BIJ12 Kennisdocument Rugstreeppad *Bufo calamita* Versie 1.0, juli 2017

aanwezig is.

- Indien heikikker, platte schijfhoren, rugstreeppad en/of zeggekorfslak aanwezig is/zijn en er door de werkzaamheden een verbodsbepaling wordt overtreden, dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming in bezit te zijn voordat met verbodsbepaling overtredende werkzaamheden kan worden gestart.

De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Een ontheffingsaanvraag wordt op hoofdlijn getoetst aan de volgende criteria:

- Afwezigheid van reële alternatieven (planning, werkwijze, locatie).
- Wettelijk belang van de werkzaamheden (verschilt per beschermingscategorie).
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort. Dit is onder andere afhankelijk van de ruimtelijke spreiding van de soort in de directe omgeving. Dit kan worden voorkomen door het treffen van voldoende mitigerende/compenserende maatregelen.

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
Heikikker		2 bezoeken				1 bezoek						
Rugstreeppad				3 bezoeken		1 bezoek						
Zeggekorfslak					1 bezoek							
Platte schijfhoren					1 bezoek							
Schepnetonderzoek												
Kooractiviteit												
Soortgericht onderzoek												

Tabel 4: Onderzoekperiode habitatrichtlijnsoorten.

Op andere Habitatrichtlijnsoorten zijn effecten op voorhand uit te sluiten. Het plangebied is voor deze soorten ongeschikt en/of het plangebied vervult geen essentiële functie voor deze soorten.

6.3 Nationaal beschermde soorten

6.3.1 Bronnenonderzoek

6.3.1.1 Nationale Databank Flora en Fauna

Soort	Soortgroep	Provinciale vrijstelling
Aardmuis	Zoogdieren	Ja
Bosmuis	Zoogdieren	Ja
Bunzing	Zoogdieren	Ja
Dwergmuis	Zoogdieren	Ja
Dwergspitsmuis	Zoogdieren	Ja
Egel	Zoogdieren	Ja
Haas	Zoogdieren	Ja
Hermelijn	Zoogdieren	Ja
Huisspitsmuis	Zoogdieren	Ja
Konijn	Zoogdieren	Ja
Ree	Zoogdieren	Ja
Rosse woelmuis	Zoogdieren	Ja
Steenmarter	Zoogdieren	Nee
Veldmuis	Zoogdieren	Ja
Vos	Zoogdieren	Ja
Waterspitsmuis	Zoogdieren	Nee
Wezel	Zoogdieren	Ja
Ringslang	Reptielen	Nee
Bastaardkikker	Amfibieën	Ja
Bruine kikker	Amfibieën	Ja
Gewone pad	Amfibieën	Ja
Kleine watersalamander	Amfibieën	Ja
Meerkikker	Amfibieën	Ja
Naaldenkervel	Planten	Nee

Tabel 5: Waargenomen niet vrijgestelde Nationaal beschermde soorten (Andere soorten § 3.3 Wnb) binnen een afstand van 5 km van het plangebied. Bron: NDFF, geraadpleegd 04-01-2021

6.3.2 Verkennend veldonderzoek

6.3.2.1 Vaatplanten

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen beschermde planten aangetroffen. Daarnaast zijn geen oude (kalk-)muren – geschikt voor muurbloem of andere muurvegetatie – aanwezig in het plangebied. In het plangebied ontbreken kruidenrijke akkers, wat het

habitat is waar naaldenkervel voorkomt. De graslandvegetatie op de weilanden in het plangebied is ongeschikt voor beschermde flora.

6.3.2.2 *Zoogdieren*

Het plangebied is geschikt als leefgebied voor waterspitsmuis. In de oevers langs de watergangen is een vegetatie aanwezig tot ca. 1 m hoogte welke bestaat uit soorten als riet, liesgras en grote kattenstaart. Vochtige oevers zoals die langs de watergangen in het plangebied aanwezig zijn vormen geschikt leefgebied voor waterspitsmuis, zowel als foerageergebied als als vaste rust- en verblijfplaats. Onderzoek naar waterspitsmuis in het plangebied is niet eerder uitgevoerd, gegevens ontbreken²².

Het plangebied en de directe omgeving zijn tevens potentieel geschikt voor algemene soorten waarvoor in Zuid-Holland een provinciale vrijstelling geldt. Dit betreffen o.a. de egel en verschillende soorten (spits-) muizen. Bomen met holten en grote boomnesten zijn afwezig, waardoor aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boommarter en eekhoorn is uitgesloten. Een enkel passerend dier is echter niet uitgesloten. Het plangebied is door het ontbreken van grotere openingen in de gevels ongeschikt voor steenmarter. Tevens zijn van deze soort tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen.

6.3.2.3 *Amfibieën*

Het plangebied is enkel geschikt als terrestrisch habitat voor Nationaal beschermde soorten amfibieën waarvoor in Zuid-Holland een vrijstelling geldt, zoals gewone pad en bruine kikker. Overige beschermde amfibieën worden niet verwacht en zijn niet bekend in de ruime omgeving van het plangebied.

6.3.2.4 *Overige soorten*

Beschermde reptielen en vissen worden niet verwacht. Grote modderkruiper is niet bekend in de ruime omgeving van het plangebied. Het oorspronkelijke verspreidingshabitat van deze soort zijn met name overstromingsvlakten nabij rivieren. Het plangebied valt daarbuiten en in de ruime omgeving zijn geen waarnemingen bekend. Ondanks dat de watergangen geschikt zijn voor deze soort, is het voorkomen van grote modderkruiper in het plangebied uitgesloten omdat het plangebied buiten het verspreidingsgebied van deze vissoort ligt. Ook voor reptielen is het plangebied ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats. Ringslang is de enige soort die in laagveengebieden voorkomt, maar geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken. In het plangebied is één hoop takken aanwezig, maar deze hoop is zeer los en vochtig, en daardoor ongeschikt als voortplantingsplaats of vaste rust- en verblijfplaats van ringslang. De watergangen en oevers kunnen gebruikt worden als zomerhabitat. Ondanks dat ringslang zeer beperkt voorkomt in de buurt van het plangebied (NDFF, 2021), en met name verder richting het oosten leefgebied heeft, is het sporadisch

²² Soes et al., 2006

voorkomen van een exemplaar niet uitgesloten. Het ontbreken van waarnemingen in en in de direct omgeving van het plangebied²³ sluit het voorkomen niet uit, omdat ringslangen moeilijk zijn waar te nemen. Echter, omdat in de omgeving van het plangebied ruim voldoende geschikt zomerhabitat aanwezig is, het habitat na de werkzaamheden verbeterd voor ringslang en in het plangebied potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken, zijn negatieve effecten op ringslang door de werkzaamheden uitgesloten.

Het plangebied herbergt geen geschikt habitat voor beschermde dagvlinders, zoals grote vos. Deze soort komt voor in de nabijheid van grote solitaire bomen welke ontbreken in het plangebied. Op basis van het ontbreken van geschikt habitat komt deze vlindersoort hier niet voor.

6.3.3 Effectbeoordeling en toetsing

Door de werkzaamheden (het creëren van natuurvriendelijke oevers) zijn negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van waterspitsmuis niet op voorhand uit te sluiten. Hierdoor kunnen de verbodsbepalingen Artikel 3.10 lid 1A en lid 1B (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Aanvullend onderzoek is nodig:

- Aanvullend onderzoek naar waterspitsmuis is nodig. Dit onderzoek moet worden uitgevoerd in de periode april- september om aan- of afwezigheid van waterspitsmuis vast te stellen. Aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd door middel van life- traps gedurende één week.

Het plangebied is geschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt, zoals algemene (spits)muizen, egel, gewone pad en bruine kikker. Nader onderzoek naar deze soorten is niet noodzakelijk. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijke effecten op soorten zoals gewone pad, bruine kikker, egel en muizen zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden, of daar direct aan voorafgaand.

Voor overige niet-vrijgestelde Nationaal beschermde soorten is het plangebied ongeschikt.

23 Hoefsloot & Soes, 2007

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 *Algemeen*

In opdracht van BWZ Ingenieurs heeft Ecoresult B.V. een quickscan uitgevoerd voor het plangebied genaamd: Bovenlanden, Mijdrecht. De aanleiding betreft de inrichting van het plangebied, waarbij plag-, graaf- en baggerwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Deze voorgenomen ontwikkelingen kunnen schadelijke effecten hebben op beschermde soorten en natuurgebieden.

7.2 *Beschermde gebieden*

7.2.1 Wet natuurbescherming

7.2.1.1 *Natura 2000*

Significante negatieve effecten van stikstofemissie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden kunnen niet worden uitgesloten als gevolg van de aard van de werkzaamheden. Het nabij gelegen Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & De Haeck heeft voor stikstof gevoelige habitattypen. Passend nader onderzoek naar stikstofemissies (van de aanlegfase en gebruiksfase) – middels de Aerius Calculator – is noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming met betrekking tot gebiedsbescherming kan van toepassing zijn. Overige negatieve effecten op doelsoorten (habitatsoorten en (niet-)broedvogels) zijn op voorhand uitgesloten.

7.2.2 Omgevingsverordening Zuid-Holland

Het plangebied is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De geplande werkzaamheden staan in het kader van de realisatie van de ambitie die wordt geschetst in het natuurbeheerplan 2021 om op twee percelen N10.01 Nat schraalland te realiseren. Op deze locaties en op de overige percelen rust nu het beheertype N13.01 Vochtig weidevogelgrasland. Aangezien de werkzaamheden in het kader van het natuurbeheerplan worden uitgevoerd, zijn ecologisch negatieve effecten uitgesloten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurgebied. De openheid van het gebied blijft

gewaarborgd, tevens worden de verbindingen met de omringende delen van het NNN niet doorbroken. Om verstoringen te beperken is het wel van belang om de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen en buiten de winterperiode, wanneer veel watervogels gebruik maken van het gebied. De meest geschikte periode is van 15 augustus t/m 1 november.

Het plangebied maakt geen deel uit van Belangrijke weidevogelgebied en Strategische reservering natuur. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

7.3 *Beschermde houtopstanden*

Het plangebied bevindt zich buiten de bebouwde kom, maar er zijn geen werkzaamheden gepland waarbij houtopstanden groter dan 10 are of 20 bomen in een rij of een deel ervan verwijderd worden. In dit geval is de Wet natuurbescherming, onderdeel houtopstanden niet van toepassing.

7.4 *Beschermde soorten*

7.4.1 Soorten Vogelrichtlijn

7.4.1.1 *Jaarrond beschermde nesten*

De voorgenomen ontwikkelingen zullen niet leiden tot schadelijke effecten op potentieel aanwezige verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van vogels met jaarrond beschermde nesten. Bomen en bebouwing waarin de nesten aanwezig kunnen zijn ontbreken in het plangebied. Nader veldonderzoek is niet nodig. Een ontheffing of vergunning hoeft niet te worden aangevraagd.

7.4.1.2 *Algemene vogels en niet jaarrond beschermde nesten*

Schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van vogels met niet jaarrond beschermde nesten en algemene vogels zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten grofweg de periode 1 maart – 15 augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk indien er geen bezette nesten worden verstoord. Indien er binnen het broedseizoen gewerkt wordt is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle door een deskundig ecooloog noodzakelijk.

7.4.2 Soorten Habitatrichtlijn

7.4.2.1 *Amfibieën*

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van heikikker en rugstreeppad. In het plangebied vormen de watergangen geschikte voortplantingsplaatsen voor deze soorten. Tevens is het plangebied geschikt voor winterverblijfplaatsen van heikikker. Door de geplande bagger-, plag- en graafwerkzaamheden kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Nader onderzoek is nodig.

7.4.2.2 *Weekdieren*

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van platte schijfhoren en zeggekorfslak. In het plangebied kunnen in de watergangen vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn. Door de geplande bagger-, plag- en graafwerkzaamheden kunnen de verbodsbepalingen Art 3.5 lid 2 en 4 (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Nader onderzoek is nodig.

7.4.2.3 *Libellen*

De voorgenomen ontwikkelingen leiden niet tot een negatief effect op potentieel aanwezige voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van groene glazenmaker. De delen van de sloten welke begroeid zijn met krabbenscheer worden tijdens de werkzaamheden ontzien. Potentieel aanwezig verblijfplaatsen van groene glazenmaker worden door de werkzaamheden niet verstoord. Nader onderzoek is niet nodig.

Indien voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van heikikker, rugstreeppad, zeggekorfslak en/of platte schijfhoren aanwezig is/zijn én door de werkzaamheden een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming wordt overtreden, dient een ontheffing of vergunning in bezit te zijn voordat met de werkzaamheden kan worden gestart. De doorlooptijd van de ontheffingsaanvraag is maximaal 6 maanden. Tevens dienen dan mitigerende maatregelen te worden getroffen, zoals het plaatsen van tijdelijke voorzieningen. Deze dienen aanwezig te zijn tenminste 3 maanden voor de start van het werk, maar hier zijn striktere uitzonderingen op mogelijk.

Overige Habitatrichtlijnsoorten worden niet verwacht.

7.4.3 Nationaal beschermde soorten

De voorgenomen ontwikkelingen leiden tot een negatief effect op potentieel aanwezige

voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van waterspitsmuis. In het plangebied zijn de oevers van de watergangen geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen voor deze soort. Door de geplande bagger-, plag- en graafwerkzaamheden kunnen de verbodsbepalingen Artikel 3.10 lid1A en lid1B (zie Tabel 1) van de Wnb worden overtreden. Nader onderzoek is nodig.

Het plangebied is potentieel geschikt voor Nationaal beschermde faunasoorten welke vrijgesteld zijn van een ontheffing in de provincie Zuid-Holland. Voor deze soorten is er geen ontheffing vereist en nader onderzoek is niet noodzakelijk. Wel geldt voor deze soorten de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat indien mogelijk schadelijk effect op soorten zoals gewone pad, bruine kikker, egel en muizen zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Te denken valt aan het verplaatsen van dieren naar veilige locaties buiten het werkgebied indien zij aangetroffen worden tijdens de werkzaamheden.

7.5 Samenvatting benodigd onderzoek

	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
Heikikker												
Rugstreeppad												
Zeggekorfslak												
Platte schijfhoren												
Waterspitsmuis												
Natura 2000												

Tabel 6: Samenvatting benodigd nader onderzoek.

8 Geraadpleegde bronnen

8.1 *Literatuur*

- Bos, D., B.A. Nolet, T. Boudewijn, H.P. van der Jeugd, H.P. & B.S. Ebbinge, 2008. Capacity of accommodation Areas for wintering geese in the Netherlands: field tests of first principle. A&W rapport 1197, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden
- Hoefsloot, G. & D.M. Soes, 2007. Heikikkers en ringslangen in de Venen. Notitie. Bureau Waardenburg bv, rapport nr. 07.074. Culemborg.
- Ministerie LNV, 2008a, Profielendocument zwarte stern (*Chlidonia niger*) A197, Alterra
- Ministerie LNV, 2008b, Profielendocument smient (*Anas penelope*) A050, Alterra
- Niemeijer, I., J.M. Reitsma & P.W. van Horssen, 2000. Jonge verlandingsstadia in Nederland. Inventarisatie en opzetten databases: riet en krabbescheer. Bureau Waardenburg. Rapport nr. 00-080. Culemborg.
- Ohm, J. 2010. Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 Baggerwerkzaamheden De Bovenlanden, Zuid-Holland. ARCADIS Nederland BV, Hoofddorp.
- Royal HaskoningDHV, 2015. Voorontwerp Bovenlanden – versie2. HashkoningDHV Nederland B.V., Amersfoort.
- Soes, D.M., P.H.N. Boddeke, J.M. Reitsma, J. van der Winden, H. Steendam & A.J.M. Meijer. 2006 Voorkomen en verspreiding van beschermde flora- en fauna in De Venen. Bureau Waardenburg bv. Rapport nr. 06-253. Culemborg.
- Vogelaar, E.D. 2014. Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 Natuurontwikkeling Wilnis Bovenlanden. ARCADIS NEDERLAND BV, Hoofddorp.

8.2 *Internet*

Beschermde gebieden & soorten

- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>
- <https://pzh.maps.arcgis.com/>

Kadastrale Kaarten

- <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html>

Kennisdocumenten soorten

- <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Nationale Databank Flora en Fauna

- <https://ndff-ecogrid.nl/>

Natuurwetgeving

- www.rvo.nl
- <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/aanvraag-wet-natuurbescherming.html>

PDOK – Publieke Dienstverlening op de Kaart

- <http://pdokviewer.pdok.nl>

Vleermuisprotocol 2021

- <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Percelen bestaan uit een korte, grazige vegetatie waarbij op verschillende plekken regenwater stagneert. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

De percelen zijn verbonden met dammen. Langs de sloten is ruige vegetatie aanwezig met o.a. liesgras. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

In een zwarte els op een dam is een oud nest aanwezig van vermoedelijk zwarte kraai. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

Op enkele delen zijn de percelen recent ingezaaid en is de dichtheid van de vegetatie laag. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

Langs de sloten is ruige vegetatie aanwezig met o.a. liesgras. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

Langs de sloten is ruige vegetatie aanwezig met o.a. liesgras en zegges. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.

Op één locatie is op het uiteinde van een sloot hoger riet aanwezig, waar tevens oud plantenmateriaal (o.a. takken) aanwezig is. Foto: K.C. Fokker | Ecoresult B.V.